

Ének

Reneszánsz- újjászületés

- Trecento – XIV – reneszánsz nyitánya (ars nova)
- Quattrocento – XV – gyűjtő évszázad
- Cinquecento – XVI – érett
- Emberközpontúság, humanizmus
- Harmónia szépség

Művészetek

- Képzőművészet – Leonardo da Vinci, Botticelli
- Irodalomban – Dante, Shakespeare
- Zene – William Byrd, John Dowland

Kórus

- A capella – hangszer kíséret nélkül
- Mise
 - Cantus firmus(meghatározott dallam
 - Minden tételben
 - Tenorban
 - Gregorián vagy világi dallam

Hangszerek

- Orgona - portatív
- Csembaló - virginál
- Psaltérium - citera őse
- Violák-hegedűfélék
- Lant
- Fuvolafajták

Josquin des Prés

- 1450-1521
- Francia
- Mise, motetta
- Chanson – világi, francia, könnyen énekelhető
- Vokális művek → zen, szöveg harmóniája
- Pedagógiai munka
- „Évszakköszöntő”

William Bird

- 1543-1623
- Angol
- Muzsikus, orgonista
- Műdal, zongorajáték, vonós kamarazene
- 1547 → motetta gyűjtemény

Michael Praetorius

- 1571-1621
- Német
- Karnagy, zeneszerző
- Egyházi zene nagy alakja
- Reneszánsz jellemző elemei, technikái
- „Jubilate Deo”

Giovanni Pierluigi da Palestrina

- 1525-1594
- Komponista, karmester, orgonista
- Olasz
- Motetta, mise, orgonamű

- Canctium Cantiorum → motetta gyűjtemény
- Madrigál
- Stílus
 - A capella
 - Énekes zene → olasz dallamosság gregorián lendület
- „Fel dalra”

Orlando di Lasso – Lassus

- 1532-1594
- németalföldi
- énekes, karmester, komponista
- zsoltárok, motetták, misék
- 2000 mű
- Stílus
 - hajlítások
 - melodika
 - enyhe kromatika
 - hangnemváltások
 - homofon szerkezet
 - ízléses szöveg
- Velencei többkórusos technika
 - két együttes egyidőben polifón és homofón szerkesztésben
- „Szerelmi panasz”, „A visszhang”

XVI. század világi műfajai

- villanella: népies dallamok, homofón szerkezet, olasz táncdal
- chanson: nem latin, könnyed, 2-4 szólamú
- madrigál: világi, anyanyelvű, több szólamú kórusmű

Vokális reneszánsz műfajok

- Madrigál
 - pásztor költemény, szerelmi téma
 - Madre: anyanyelven íródott vers
 - trubadúrénekből alakult ki
 - többszólamú, társas ének
 - világi téma
 - polifón, esetleg homofón
 - irodalmi igényű szövegek, vagy jelentés nélküli
 - XVI → a capella stílusban
- Motetta
 - gregorián énekből
 - bibliai téma
 - latin nyelv
 - több szólamú
 - homofon
 - a capella
- Polifónia
 - szólamok egyenrangúak, imitálják egymást
 - időbeli eltolás, más hangról indulás
 - legtisztább → kánon
- Homofónia
 - vezető dallam → felső szólam
 - többi szólam → kíséret, akkordosan
 - szólamoknak azonos szöveg, ritmus

Magyar reneszánsz

- 1437-1526
- énekmondók → idegen elemek
- Mátyás udvarai → humanista műveltség

- Mátyás után hanyatlás
- Pusztulás évei→hegedűsök, lantosok, kobzosok
- Históriai énekmondók

Tinódi Lantos Sebestyén

- 1505-1556
- Cronica
 - dalainak gyűjteménye
 - 1554-1555 Hofgreff nyomdában
 - Énekeinek témái
 - Magyar tőri 16 ének
 - Világ tőri 2 ének
 - Biblia 2 ének
 - Erkölcsi példázat 3 ének
- Nádasdy Tamás→Tinódi segítése
- „Sokféle részögösről”

Históriai ének

- epikai műfaj
- bibliai vagy történelmi esemény
- novella vagy vers
- Tinódi→európai műzene+magyar dallamvilág
- Alkalmazkodó ritmus, szöveg
- lant kíséret
 - hosszúkás, mandula alkú
 - pengetős
- Utód
 - Ballad, Virágének

Balassi Bálint

- Strófa
 - 9 sor
 - 3 periódus
 - szótagszám: 6-6-7
 - rím: aab ccb ddb
- „Magos kösziklának”

XVI századi magyar hangszeres zene

- lant
- virginál
 - zongora XVI.-i elődje
 - billentyűs, pengetős

Bakfark Bálint

- 1507-1576
- 1553: Intabulatara
- 1565: Harmoniarum Musicarum
- Művek
 - Önálló lantkompozíció-fantázia
 - futamokkal, díszítésekkel gazdagított dallam
 - többtémás
 - imitációs jellegű
 - tartalom, forma kötetlen
 - Chanson, madrigál, motetta átirat
 - dal, tánc feldolgozás
- Fantázi Lantra

Magyar Táncmuzsika

- Lauda: dicséret

- Frottola: paraszti dallam
- Csoport
 - eredeti népies-hajdútánc
 - bonyolultabb, stilizált tánc muzsika
- Kamasztáncmuzsika
 - pergő nyolc után negyedhang vagy szünet